

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

תורת ההגה של העברית החדשה - 25354

תאריך עדכון אחרון 08-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: הלשון העברית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר לאון שור

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: shor.leon@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מדוע המילה מְזַכֶּכֶה עשויה להישמע כמו מְשַׁכֵּחַ, מְדַהֵם כמו מְדִים או מְחַר כמו מְכַר? מה הסיבה לשימוש הרווח בצורת עתיד מדבר יבוא במקום הצורה התקנית אבוא? ומדוע צורת הרבים של תִּיק היא מלרעית (תִּיקִים) בעוד צורת הרבים של טִיק היא מלעילית (טִיקִים)? בשאלות כאלה ועוד עוסקת "תורת ההגה". תחום זה של הבלשנות חוקר את ההיבטים הפיזיקליים והאקוסטיים של הפקת הגאים (פִּזְנִיקָה) ואת מערכי ההגאים של שפות נתונות, השינויים שחלים בהם והסיבות לשינויים אלו, תוך התייחסות להגאים כמבחינים בין משמעויות (פִּזְנִיקָה). במהלך הקורס נרכוש כלים תאורטיים להבנת מערכות ההגה של שפות העולם השונות וניישם אותם על ידי בחינה של התופעות והתהליכים המאפיינים את מערכת ההגה של העברית החדשה. אנו נכיר לעומקה את מערכת ההגה העכשווית של העברית החדשה.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לזהות תופעות וסוגיות הקשורות למערכת ההגה העכשווית של העברית החדשה.

ליישם עקרונות כלליים בתורת ההגה על תופעות בעברית החדשה.

להבין ולנתח שונות לשונית בתחום ההגה של העברית החדשה.

דרישות נוכחות (%):

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא למערכת ההגה של העברית החדשה
2. מצאי ההגאים
3. מבנה ההברה בעברית
4. הטעמה
5. תהליכים פונולוגיים
6. מעמדם של העיצורים הגרוניים (לועיים וסדקיים)
7. מעמדם של חילופי סותם-חוכך
8. פונולוגיה של מילים שאולות

בולוצקי, ש' (תשס"ג). שונות פונולוגית ומורפולוגית בעברית המדוברת. תעודה י"ח - מדברים עברית, 239-278.

יזרעאל, ש' (2017-2016). מבוא לבלשנות שמית: ההגאים ותיאורם (עמ' 1-8).

יזרעאל, ש' (2017-2016). מבוא לבלשנות שמית: גרפיות - פונמות - מעתקים (עמ' 1-8).

מלניק, נ' ובוטוויניק, א' (2017). חקר השפה: יסודות ויישומים, חלק א' (פרקים 2-3). האוניברסיטה הפתוחה.

Bolozky, S. (2013). Phonology: Israeli Hebrew. In G. Khan (Ed.), *Encyclopedia of Hebrew Language and Linguistics Online*. Brill.

Gafter, R. J. (2019). Modern Hebrew sociophonetics. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 226-242.

Klein, S. (2020). Notes on Modern Hebrew phonology and orthography. In R. A. Berman (Ed.), *Usage-based studies in modern Hebrew* (Chap. 6, pp. 131-143). John Benjamins.

Matras, Y., & Schiff, L. (2005). Spoken Israeli Hebrew revisited: Structures and variation. *Studia Semitica: Journal of Semitic Studies Supplement*, 16, 145-193.

מצאי ההגאים בעברית החדשה

יזרעאל, ש' (תשע"ו). ייצוג בכתב של עברית מדוברת. תעודה כ"ז - חוקרים עברית מדוברת, 61-72. מלניק, נ' ובוטוויניק, א' (2017). חקר השפה: יסודות ויישומים, חלק א' (פרק 2). האוניברסיטה הפתוחה.

Asherov, D., & Cohen, E. G. (2019). A phonetic description of Modern Hebrew consonants and vowels. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 3-27.

מבנה ההברה

מלניק, נ' ובוטוויניק, א' (2017). חקר השפה: יסודות ויישומים, חלק א' (סעי' 3.4.1). האוניברסיטה הפתוחה.

שורצולד (רודריג), א' (תשע"ט). צורות עיצורים. בתוך מחקרים בעברית בת זמננו, סדרת אסופות ומבואות בלשון, כב (מ' בר-אשר, עורך הסדרה) (פרק א', עמ' 3-18). האקדמיה ללשון העברית.

Asherov, D., & Bat-El, O. (2019). Syllable structure and complex onsets in Modern Hebrew. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 69-95.

Bolozky, S. (2006). A note on initial consonant clusters in Israeli Hebrew. *Hebrew Studies* 47(1), 227-235.

הטעמה

שורצולד (רודריג), א' (תשע"ט). נדידות טעמים בעברית המדוברת. בתוך מחקרים בעברית בת זמננו, סדרת אסופות ומבואות בלשון, כב (מ' בר-אשר, עורך הסדרה) (פרק ב', עמ' 19-36). האקדמיה ללשון העברית.

Bat-El, O., Cohen, E. G., & Silber-Varod, V. (2019). Modern Hebrew stress: Phonology and phonetics. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 96-118.

תהליכים פונולוגיים

בולוצקי, ש' (2003). צמצום ונשילת עיצורים בדיבור עברי ישראלי שאינו מוקפד. בתוך ד' סיון ופ' הלוי קירצ'וק (עורכים), קול ליעקב: אסופת מאמרים לכבוד פרופסור יעקב בן-טולילה (עמ' 49-52). הוצאת אוניברסיטת בן-גוריון בנגב.

בולוצקי, ש' (2009). היחלשות העיצור r בעברית המדוברת. בלשנות עברית 62-63, 49-55.

בולוצקי, ש' (תשע"ג). הגה המעברע בנטיית העתיד בעברית הישראלית. בתוך מחקרים בעברית החדשה ובמקורותיה, סדרת אסופות ומבואות בלשון, 14 (מ' בר-אשר, עורך הסדרה) (עמ' 117-124). האקדמיה ללשון העברית.

בולוצקי, ש' (2016). רצפי תנועות בעברית הישראלית המדוברת. הדור 7, 178-183.

מליניק, נ' ובוטוויניק, א' (2017). חקר השפה: יסודות ויישומים, חלק א' (סע' 3.4.2). האוניברסיטה הפתוחה.

Bolozky, S. (2019). The phonology of connected speech in Israeli Hebrew. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 201-225.

Bolozky, S., & Schwarzwald (Rodrigue) O. (1990). On vowel assimilation and deletion in casual Modern Hebrew. *Hebrew Annual Review*, 12, 23-48.

Cohen, E. G., Laks, L., & Savu, C. (2019). The phonetics of Modern Hebrew rhotics. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 28-48.

Mizrachi, A. (2019). A note on Modern Hebrew voicing assimilation. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 49-56.

מעמדם של העיצורים הגרוניים: לועיים וסדקיים

גפטר, ר' (2019). שינוי לשוני ועמידות לשינוי: הגיית העיצורים הלועיים בקהילה התימנית בראש העין. בתוך ר' ברמן (עורכת), שינוי ושונות בלשון (עמ' 97-112). האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

גפטר, ר' (2021). "זה מאמם!" - בחינה כמותית של מימושי המשתנה הלשוני (h) ושל יחס הדוברים אליהם. כרמלים: לחקר הלשון העברית ולשונות סמוכות, י"ד, 183-209.

שתיל, נ' (תשע"ד). השתקפות חי"ת והגרוניות ההיסטוריות האחרות בסביבות תוך-מורפמיות בלשון הדבורה. בתוך התפתחויות בלשון ימינו, סדרת אסופות ומבואות בלשון, ט"ו (מ' בר-אשר, עורך הסדרה) (פרק ב', עמ' 25-59). האקדמיה ללשון העברית.

Gafter, R. J. (2019). Using pharyngeals out of context: Linguistic stereotypes in parodic performances of Mizrahi Hebrew speakers. In R. Blake and I. Buchstaller (Eds.), *The Routledge Companion to the Work of John R. Rickford* (pp. 232-241). Routledge.

מעמדם של חילופי סותם-חוכך

הנקין, ר' (תשנ"ז). דיסימילציה של בכ"פ בצורות פועליים - סוגייה בדקדוק הפועל בעברית המדוברת, בתוך י' בן-טולילה (עורך), שי להדסה: מחקרים בלשון העברית ובלשונות היהודים (עמ' 199-209). באר שבע.

Albert, A. (2019). The state of stop-fricative alternation in Modern Hebrew. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 135-161.

פונולוגיה של מילים שאולות

שורצולד (רודריג), א' (תשע"ט). דקדוק המילים הבלתי משולבות. בתוך מחקרים בעברית בת זמננו, סדרת אסופות ומבואות בלשון, כב (מ' בר-אשר, עורך הסדרה) (פרק ה', עמ' 83-97). האקדמיה ללשון העברית.

Cohen, E. G. (2019). Loanword phonology in Modern Hebrew. *Brill's Journal of Afroasiatic Languages and Linguistics*, 11(1), 182-200.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי :

מבחן בכתב 70 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %

מידע נוסף / הערות: